

Maankäyttösektorin tieto-ohjelman yhteistyöryhmä 2/2020

Aika: 26.5.2020 kello 13.00-14.30

Paikka: Skype-kokous

Osallistujat:

Minna Hanski (MMM), pj

Jaakko Nippala (MMM), sihteeri

Riikka Knaapi (MMM)

Ari Mannonen (MMM)

Niina Riissanen (MMM)

Paula Perälä (YM)

Juha Nurmi (YM)

Raisa Mäkipää (LUKE) liittyi kokoukseen kello 13.08.

Pekka Härmä (SYKE)

Ulla Pyysalo (Maanmittauslaitos)

Juha Romula (Keski-Suomen ELY-keskus)

Juha Inkilä (Suomen metsäkeskus)

Kalle Eerikäinen (Metsähallitus)

Matti Laatikainen (Geologian tutkimuskeskus)

Liisa Pietola (Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto)

Asiantuntijat:

Jaana Kaipainen (MMM)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Minna Hanski avasi kokouksen kello 13.00

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (Liite 1.)

Hyväksyttiin pöytäkirja ja todettiin, että jatkossa arkistoidaan Vahvaan ja pöytäkirjat julkisia.

3. Tieto-ohjelmaryhmän työohjelma (Liite 2.)

- a. Keskustellaan ja hyväksytään työohjelma

Käytiin keskustelu tieto-ohjelmaryhmän työohjelmasta. Hyväksyttiin työohjelma seuraavin muutoksin:

- Sivu 2. kappale 1: Tieto-ohjelma kokoaa maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden suunnitteluun, toimeenpanoon ja vaikutusten arviointiin liittyvät tietotarpeet ja kehittää ratkaisuja käytännön toimenpiteiden tietotarpeisiin ilmastonäkökohtien huomioimiseksi sekä koostaa niistä hankekokonaisuudet hallituskauden aikana toteutettaviksi.
- Sivu 4. tieto-ohjelmaan sisältyviä hankkeita... -> päätettiin jättää dokumentista pois
- Sivu 4. avoin haku: hankkeiden listaus päätettiin jättää dokumentista pois.
- Sivu 4. ostopalvelut: hankkeiden listaus päätettiin jättää dokumentista pois

Todettiin tarve käydä keskustelua termistön täydennyksestä tietoaaineistojen nykytilan yhteydessä. Olisi tärkeää, että kaikki käyttävät samoja termejä. Lisäksi kehittämistarpeiden tunnistuksessa on tärkeää huomioida, mitä kehittämishankkeita on jo käynnistynyt, jotta ei tehdä päällekkäistä työtä.

4. Tieto-ohjelman nykytilan kuvaus ja tiedon tarpeet

- a. Kuullaan metsäsektorin esimerkki tieto-ohjelman tekstien tuottamisesta

Niina Riissanen (MMM) puheenvuoro metsäsektorin tietotarpeista (Liite 3). Tietotarpeita on jo tunnistettu kansallisen metsästrategian valmistelun yhteydessä ja valmistelua hankkeista on myös tehty. On tärkeää huomioida maankäyttösektorin tieto-ohjelman kytkökset myös muihin strategioihin ja ohjelmiin, jotka voivat syöttää tietotarpeita. Esiteltiin metsäsektorin valmistelua varten tehty pohja, johon tiedon nykytila ja tietotarpeet voidaan kuvata.

Käytiin keskustelua metsäsektorin tieto-aineistojen nykytilasta ja kehittämistarpeista:

KHK raportoinnin tietotarpeista suurin/kriittisin on metsätalouskäytössä olevien turvemaiden maaperän päästöjen laskentamenetelmä. Puuttuu sekä soveltuvaksi osoitettu malli jolla laskenta voidaan tehdä, että sen lähtötiedoksi tarvittavat maaperätiedot (ml. ojien syvyyksiä ja pohjaveden pintaa yms. koskevat tiedot).

- Todettiin, että KHK-raportoinnin nykytilasta ja tietotarpeista sovitaan LUKE:n kanssa palaveri erikseen

Jatkuvapeitteistä kasvatusta koskevat kasvumallit ovat ilmeisesti tekeillä kivennäismaille, mutta entä turvemaille? Ilmastotoimiin kuuluu erityisesti jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtyminen ravinteisilla turvemaille. Kivennäismaille siirtyminen jatkuvapeitteiseen metsänkasvatukseen ei tuota ilmeisiä ilmastohyötyjä.

Turvemaiden vesitalouden ylläpitoon liittyvä tieto on tärkeää. Harvapulssiseen laseriin perustuvaa ojasyvyyden tulkintaa voidaan hyödyntää tässä. Ojasyvyyden arviointia käytetään syötteenä myös hiilipäästöjen seurantaan. Uusien teknologioiden edistäminen on kokonaisuuden kannalta tärkeää.

Todettiin, että lisätään kommentit metsäsektorin valmistelemaan paperiin.

Todettiin, että myös maatalouspuolella on valmisteilla nykytilan kartoitus ja tietotarpeet.

Todettiin, että valmistelua on tehty myös hiilikompensaatioon liittyvissä tietotarpeissa.

b. keskustellaan ja sovitaan tieto-ohjelman valmistelusta

Puheenjohtaja alusti ohjelman valmistelusta ja totesi, että osaaminen ja nykytilan arvioinnin parhaat ihmiset löytyvät tieto-ohjelmaryhmästä. Valmisteluun toivotaan kaikkien panosta nykytilan määrittelyyn ja tietotarpeiden kartoitukseen.

Pidettiin hyvänä, että lähdetään liikkeelle vaikuttavuuden arvioinnin kautta ja panostetaan tietotarpeisiin joilla suurin merkitys.

Tehdään yhteinen ohjelmarunko ja laitetaan se tiimeriin. Tänne toivotaan tekstejä osallistujilta.

- ➔ Yhteinen tiedostorunko laitetaan tiimeriin. DL juhannukseen mennessä nykytilan kuvauksesta ja tietotarpeista.

5. Muut asiat

- a. Lähetekeskustelu alustavista hanke-ehdotuksista
 - i. Maaperätiedon kehittäminen (liite 4.)

Puheenjohtaja esitteli hankeaihion. Tarkoituksena on saada hanke käyntiin vuoden 2020 aikana.

Käytiin keskustelu aiheesta:

Todettiin, että maaperätiedon kehittäminen on maankäyttösektorin tietotarpeiden ytimessä. Turvema on kokonaisuutena suurin asia. Toisena painopisteenä peltomaan puolelle esitettiin hiilisyötetietoa ja miten viljelytoimet vaikuttavat hiilen pysyvyyteen (maanmuokkaus mukaan malleihin).

Maaperätiedon kehittämisessä on 2. teemaa: 1. miten saadaan karttatieto, joka kuvaa maaperän tilaa, 2. miten rakennetaan kartta, josta seurataan maaperässä tapahtuvia muutoksia.

Metsäpuolella maaperätieto perustuu mittauksiin, noin 500 koealaa, joista maaperätietoja on mitattu kerran. VMI:n koealoja on noin 500 000 kpl ja jos tästä neljäosasta kerättäisiin maaperätieto, niin saataisiin todella kattava tietovarasto.

KHK raportoinnin tietotarpeista suurin/kriittisin on metsätalouskäytössä olevien turvemaiden maaperän päästöjen laskentamenetelmä. Puuttuu sekä soveltuva osoitettu malli, jolla laskentaa voidaan tehdä, että sen lähtötiedoksi tarvittavat maaperätiedot (ml. ojien syvyyksiä ja pohjaveden pintaa yms. koskevat tiedot). Aineiston kerääminen on työlästä ja vaatii aikaa.

Maaperätiedon mittakaava ja skaala ovat tärkeitä kysymyksiä. Otantapohjainen seuranta on ainoa mahdollisuus seurata pidemmällä aikavälillä. Tietorakennetta kannattaa lähteä kehittämään otantapohjaisesti. Tällöin voidaan arvioida kustannustehokkuutta. Ehdotetaan, että tehdään VMI-pohjaisesti.

Maastotietokannoissa on eriteltyä suo (30cm ja yli turvekerros) ja soistuva (alle 30cm). Aikanaan mitattu koealoilla. Maanmittauslaitoksessa ollaan tietoisia siitä, että tieto ei ole ajan tasalla. MML strateginen näkökulma on kuitenkin keskittyä rakennettuun ympäristöön, mittauksia ei siis tällä haavaa ole suunnitteilla.

Mittakaavaongelma on tärkeä. Tarvitaan yleistä tietoa, mutta toisaalta voidaan tarvita tarkkaakin kohdetietoa. Mitkä mallit soveltuvat mihinkin tilanteeseen?

GTK on kartoittanut turpeen paksuuden maastomittauksien lisäksi myös matalalentoaineistolla gammasäteilyn avulla vuosien 1972-2007 aikana (tarkkaa vuositietoa ei ollut saatavilla). Aineistossa pitää huomioida, että tekniikka on kehittynyt noiden vuosien välillä, eli mitä vanhempi aineisto, sitä epätarkempaa/huonompaa.

Pidettiin tärkeänä myös yksityisen sektorin ottamista mukaan.

Päätös: puolletaan hankkeen jatkovalmistelua ja pidettiin hankeideaa tärkeänä. Tarkempi hankekuvaus laitetaan Tiimeriin työtilaan kommentoitavaksi.

ii. Maankäytön muutokset (liite 5.)

Puheenjohtaja esitteli hankeidean. Tarkoituksena on saada hanke käyntiin vuoden 2020 aikana.

Käytiin keskustelu aiheesta:

Kun puhutaan maankäytöstä, niin puhutaanko maankäytön toiminnallisesta ja päätöksenteosta vai puhutaanko peitteisyydestä. SYKE:ssä on Liiteri –järjestelmä. Rakennetun ympäristön muutokset. Kuinka paljon mennään suunnittelun puolelle ja minkä verran hyödynnetään olemassa olevia palveluita, niiden päälle rakentaen.

Päätös: puolletaan hankkeen jatkovalmistelua ja pidettiin hankeideaa tärkeänä. Tarkempi hankekuvaus laitetaan Tiimeriin työtilaan kommentoitavaksi.

iii. Järjestetään Kick-off maankäyttösektorin toimenpideohjelmaan

Esitettiin kutsu Kick-off tilaisuuteen. Webinaari järjestetään 11.6.2020 kello 13-15.

6. Seuraavat kokoukset

a. Syksyn työpajojen aiheet

Suosituimmat syksyn työpajojen aiheet: 1. toimijoiden tietotarpeet ja 2. maankäytön suunnittelijoiden, viljelijöiden ja metsänomistajien päätöksenteon työkalut.

Astetta konkreettisemmalle tasolle olisi hyvä päästä ja toimijoiden tietotarpeet keräisivät kannatusta.

b. Seuraavat kokoukset:

- i. Torstaina 20.8.2020 kello 13:30-16:00
- ii. Torstaina 24.9.2020 kello 13:30-16:00
- iii. Torstaina 29.10.2020 kello 13:30-16:00
- iv. Torstaina 19.11.2020 kello 13:30-16:00

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 14.30.

Liite 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Liite 2. Tieto-ohjelmaryhmän työohjelma

Liite 3. Tieto-ohjelma esimerkkinä metsäsektori

Liite 4. Maaperätiedon kehittäminen (Luonnos 26.5.2020)

Liite 5, Maankäytön muutoksen seuranta (Luonnos 26.5.2020)